

TENDINȚE ACTUALE ALE GOSPODĂRIILOR POPULAȚIEI DIN ROMÂNIA

MARIANA STANCIU

Modernizarea modului de viață dominant, pe fondul schimbării continue a societății și economiei globale, a influențat puternic structurarea gospodăriilor populației europene, de-a lungul ultimelor 2–3 decenii. Societatea românească a resimțit, de asemenea, fenomenul respectiv, deși pe unele dimensiuni diferit de contextul european. Un efect important al procesului european de modernizare a fost creșterea numărului de gospodării al populației. Acest lucru nu este însă valabil și pentru România, unde, deși numărul clădirilor și chiar al locuințelor a crescut, numărul de gospodării ale populației s-a diminuat sensibil. Fenomenul migraționist a avut un rol decisiv în schimbarea lumii europene, România devenind țară de emigranție masivă. Totuși, numeroase indicii ale modernizării modului de viață au apărut și în România unde, de exemplu, a crescut numărul gospodăriilor formate dintr-o singură persoană.

Acest articol creează un cadru mai larg de înțelegere a schimbărilor sociale, pornind de la o serie de indicatori sociali obiectivi a ceea ce s-a petrecut în ultimele două decenii cu gospodăriile populației din România. Un asemenea demers poate contribui la adoptarea unor decizii mai bine informate de către decidenții din sfera politicilor publice.

Cuvinte-cheie: populație, schimbare socială, identitate culturală, specific național, modernizare.

INTRODUCERE

Obiectiv. Prezentul studiu își propune identificarea principalelor tendințe ce s-au conturat în sfera dezvoltării gospodăriilor populației din România, în context european, îndeosebi după anul 1990. O atenție deosebită vom acorda relevării unor aspecte perene, ce țin de identitatea social-culturală profundă a gospodăriilor românești, dar și a unor elemente de modernizare ce au apărut în acest domeniu. Identificarea principalelor schimbări ce au avut loc, după anul 1990, în dezvoltarea gospodăriilor populației din România va permite înțelegerea trebuințelor socioeconomice reale ale populației, dar și prefigurarea unora dintre aspirațiile și valorile generațiilor prezente, în materie de mod de viață, locuire, educație și de constituire a unor gospodării în spațiul românesc actual.

Adresa de contact a autorului: Mariana Stanciu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: mariana3stanciu@gmail.com.

Metoda de lucru în redactarea acestui studiu a constat în identificarea, prelucrarea, analiza și interpretarea unor indicatori sociali obiectivi din statistica românească (anuale statistice, recensăminte, alte publicații ale INS, ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, publicații ale Guvernului României, publicații ale altor instituții relevante), dar și date Eurostat, sau din alte publicații ale Uniunii Europene.

Definiția gospodăriei. Prin *gospodărie*, ca unitate de observare statistică, se înțelege un grup de două sau mai multe persoane, care în mod obișnuit locuiesc împreună, au în general legături de rudenie, se gospodăresc (fac menajul) în comun, uneori lucrează împreună în gospodărie, consumă și valorifică în comun produsele obținute, participă integral sau parțial la formarea și utilizarea bugetului de venituri și cheltuieli al gospodăriei. Gospodăria poate fi compusă și dintr-un grup de două sau mai multe persoane, cu sau fără copii, între care nu există legături de rudenie, dar care declară că, prin înțelegere, locuiesc împreună și au buget comun. Persoanele care locuiesc și se gospodăresc singure și care nu aparțin de altă gospodărie se consideră gospodării formate dintr-o singură persoană (INS, Tempo, 2016).

În Uniunea Europeană, *conceptul de gospodărie* este definit ca unitate socială operațională, în cadrul cercetărilor privind condițiile sociale de viață și nivelul veniturilor, realizate în cadrul cercetării EU-SILC sau în Household budget survey (HBS), precizându-se că o gospodărie se distinge de alte structuri sociale prin aceea că:

- funcționează pe baza unor aranjamente adoptate de membrii săi în comun;
- membrii săi participă în comun la susținerea cheltuielilor gospodăriei pentru satisfacerea trebuințelor zilnice;
- membrii săi utilizează aceeași rezidență în comun.

Spre deosebire de *gospodăriile private* ale populației, există și unele *gospodării colective* ori *gospodării instituționale*, cum sunt unele case rezidențiale pentru persoane vârstnice, pentru copii, căminele-spital, unele așezăminte militare sau religioase. În cele ce urmează, ne vom referi, în exclusivitate la *gospodăriile private ale populației*. În această accepțiune, conceptul de gospodărie, de asemenea, se poate referi la:

- o *gospodărie formată dintr-o persoană*, care locuiește singură într-o locuință, sau ocupă cu chirie, una sau mai multe camere separate dintr-o unitate de locuit, și nu formează o gospodărie împreună cu alți locatari ai aceleiași locuințe;
- o *gospodărie de tip familial*, cu doi sau mai mulți membri, care ocupă o locuință total sau parțial, și se gospodăresc împreună (susținând cheltuielile de consum prin o parte mai mică sau mai mare a veniturilor puse în comun);
- o *gospodărie de tip non-familial* care poate cuprinde mai multe persoane, dar fără un nucleu familial (de exemplu, un grup de tineri studenți care locuiesc împreună pe perioada studiilor) (CE, 2009).

Structuri și funcții ale gospodăriilor. *Sursele de date primare*, cele mai credibile, privind dinamica gospodăriilor din România sunt recensămintele naționale. În România s-au efectuat, până în prezent, 13 recensăminte ale populației și locuințelor (RPL)

(în anii: 1838, 1859, 1899, 1912, 1930, 1941, 1948, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002 și 2011). În anul 2002 s-au efectuat două recensăminte diferite: Recensământul populației și locuințelor (18 martie 2002) și Recensământul General Agricol (decembrie 2002–ianuarie 2003).

Recensământul populației și locuințelor, 18 martie 2002 (INS, 2002), a cules informații detaliate despre: populația legală, populația stabilă pe grupe de vârstă și sexe, populația după starea civilă; migrația populației; numărul de gospodării și structura acestora; distribuția populației după nivelul de pregătire, precum și după școala pe care o urmează; distribuția populației după participarea la activitatea economică; distribuția populației ocupate pe ocupații și pe profesii; șomajul și durata acestuia; numărul de construcții de locuit și distribuția acestora după: anul construcției, materialul de construcție utilizat, numărul de locuințe din clădire; dotarea locuințelor etc.

Recensământul General Agricol, decembrie 2002–ianuarie 2003 (INS, 2003).

Cel mai recent recensământ de acest tip a mai avut loc în anul 1948. Un asemenea recensământ a întregit imaginea generală asupra potențialului economic concret și a extensiei active a gospodăriilor populației din România în sfera agriculturii. În plus, adoptarea Legii Fondului Funciar (Legea 18/1990) la începutul tranziției la economia de piață a impus inventarierea noilor structuri ale agriculturii și a potențialului agricol național. Datele culese la recensământul agricol din 2002 se referă la: unitățile agricole și statutul juridic al acestora; utilizarea terenurilor pe forme de administrare; suprafețele agricole cultivate, plantațiile viticole și pomicole; starea amenajărilor pentru irigații; situația fertilizărilor; combaterea dăunătorilor; efectivele de animale și păsări; stocul de utilaje și mașinile agricole; construcțiile cu destinație agricolă; forța de muncă din agricultură; activități neagricole desfășurate în unitățile recensate; valorificarea produselor agricole; agricultura ecologică.

Recensământul populației și locuințelor din România, 20–31 octombrie 2011 (INS, 2013), a permis stabilirea următorilor indicatori:

– populația stabilă a României: 20 121 641 persoane, din care 10 333 064 femei (51,4%);

– numărul de gospodării: 7,1 milioane (7.086.717) gospodării;

– numărul de locuințe (inclusiv alte unități de locuit): 8,5 milioane locuințe (din care: 8 450 607 locuințe convenționale și 8 149 alte unități de locuit);

– numărul de clădiri: 5,1 milioane clădiri (5 117 940 clădiri din care: 5 103 013 clădiri cu locuințe și 14 927 clădiri cu spații colective de locuit) (RPL 2011 (INS)).

De regulă, gospodăriile pot fi constituite dintr-o singură persoană sau pot cuprinde una sau mai multe familii (cu sau fără grade de rudenie între ele).

Gospodăriile susțin *două funcții societale* esențiale.

– *Funcția economică* asigură baza materială necesară susținerii vieții biologice a populației și se desfășoară pe două dimensiuni principale – 1) ca unități de consum

al bunurilor și serviciilor produse în cadrul economiei, 2) ca producătoare de bunuri și servicii destinate consumului casnic și/sau pieței.

– *Funcția socială* vizează asigurarea unui habitat natural și relațional populației prin punerea în valoare a resurselor existente în mediul natural și a capitalului uman.

Aceste funcții sunt de o importanță vitală pentru orice societate (de tip tradițional sau modern), ele contribuind la asigurarea normalității și păcii sociale. Ca urmare, ele trebuie să facă obiectul interesului politicilor și programelor sociale și economice ale oricărei societăți și de aceea, trebuie cunoscute de către decidenții politici, în caracteristicile, specificul și dinamica lor.

SCHIMBĂRI STRUCTURALE ALE GOSPODĂRIILOR ROMÂNEȘTI

Majoritatea populației stabile din România – 99,1% (18 878 mii persoane) – trăiește în cele 7 087 mii gospodării, revenind în medie 2,66 persoane/o gospodărie (266 persoane la 100 gospodării). Restul de 165 mii de persoane au fost înregistrate în spații colective de locuit ori sunt persoane fără adăpost. Mai mult de jumătate din gospodării și din numărul de persoane din componența acestora sunt rezidente în urban. Populația majoritară din 16 județe locuiește în municipii și orașe (Hunedoara, Brașov și Constanța). Cele mai mici ponderi ale gospodăriilor din urban, se află în județele Giurgiu, Dâmbovița și Teleorman.

Mărimea medie a unei gospodării este mai mică în urban – 2,53 persoane/gospodărie – comparativ cu cea din rural – 2,83 persoane/gospodărie. Mărimea medie a unei gospodării este mai mare în județele Ilfov – 3,10 persoane/gospodărie –, în Dâmbovița, Giurgiu, Bistrița, Maramureș, Suceava – între 2,93 – 2,82 persoane/gospodărie. Cel mai mic număr mediu de persoane pe o gospodărie se înregistrează în Municipiul București – 2,39 persoane/gospodărie. Cu excepția județului Sălaj, mărimea medie a gospodăriei este mai mică în municipii și orașe decât în comune (RPL 2011).

La RPL 2011 a fost înregistrat un număr de 5 103 000 de clădiri în care se aflau 8 451 000 de locuințe convenționale. Acestea cuprindeau 22 739 mii camere de locuit având o suprafață locuibilă de 398 037 mii m.p. În urban, locuințele convenționale au, statistic, un număr de camere mai mic, dar suprafața medie a locuințelor și a camerelor este mai mare decât în rural. Numărul camerelor de locuit/locuință este mai mare în județe ca Ilfov, Giurgiu, Tulcea sau Buzău – între 3,3 și 3,0 camere/locuință, dar este mai mic în județe ca Harghita – 3 camere/locuință – Cluj, Covasna și municipiul București – 2,4 camere/locuință. Suprafețe medii mai mari ale camerelor de locuit s-au înregistrat, în Municipiul București (21,1 mp/cameră) și în județele Ilfov, Sibiu, Brașov, Cluj, Satu Mare, Harghita și Covasna (între 20,8 și 19,1 mp/cameră). Cele mai mici suprafețe medii/cameră s-au înregistrat în județele Călărași (13,4 mp/cameră), Giurgiu și Teleorman (14,0 mp/cameră). Suprafețe medii mai mari ale locuințelor s-au înregistrat în județele Ilfov, Timiș, Satu Mare și Constanța – între 65,7 și 52,0 mp/locuință, iar mai mici,

în județele Brăila – 39,4 mp/locuință, Călărași și Vaslui – 39,7 mp/locuință, Teleorman – 40,7 mp/locuință (RPL, 2011).

În intervalul 1977–1992 (ani în care au fost efectuate RPL în România) s-au înregistrat unele schimbări semnificative în profilul sociodemografic și economic al gospodăriilor românești. Numărul gospodăriilor a crescut cu 9,3% și s-a înregistrat un declin al gospodăriilor de cinci sau mai multe persoane (–6,1%). Numărul gospodăriilor formate dintr-o singură persoană a început să crească sensibil (cu 34,1%) încă din 1977.

Tabelul nr. 1

Dinamica numărului de gospodării ale populației din România, 1977–2012

Anul	1977	1992	2002	2012
Număr de gospodării (mii)	6667,2	7288,7	7392,1	7087,7

Surse: Recensământul Populației și Locuințelor, din 7 ianuarie 1992, vol.III, Clădiri, locuințe, gospodării, CNS 1994; Recensământul populației și locuințelor, 18 martie, 2002, INS, 2003; Recensământul populației și locuințelor, 20–31 octombrie, 2011, INS, 2012.

În intervalul 1977–2002 numărul gospodăriilor românești a crescut continuu, chiar și după 1990, când, deși numărul total al populației a scăzut abrupt, prin creșterea numărului de gospodării cu componentă scăzută, numărul total al gospodăriilor a continuat să crească. După anul 2002 însă, până în 2012, prin accentuarea fenomenului de emigrație și continua scădere a natalității, numărul de gospodării s-a redus totuși cu 4,3%.

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului de gospodării în funcție de numărul de persoane – România între anii 1977 și 1992

	1977		1992		1992 față de 1977 în
	mii	%	mii	%	%
Număr de gospodării din care cu:	6 667,2	100,0	7 288,7	100,0	109,3
o persoană	929,6	13,9	1 246,9	17,1	134,1
două persoane	1 649,4	24,7	1 882,1	25,8	114,1
3 persoane	1 465,9	22,0	1 529,3	21,0	104,3
4 persoane	1 303,9	19,6	1 392,5	19,1	106,8
5 persoane și peste	1 318,4	19,8	1 237,9	17,0	93,9

Surse: Recensământul Populației și Locuințelor, din 7 ianuarie 1992, vol. III, Clădiri, locuințe, gospodării, CNS 1994.

În intervalul 1977–1992 s-a produs și diminuarea cu 7,9%, a gospodăriilor de cinci persoane și peste, simultan cu creșterea gospodăriilor mai puțin numeroase, în special a gospodăriilor formate dintr-o singură persoană – cu 34,1% și din

două persoane – cu 14,1. Practic, în acest interval a avut loc *evoluția decisivă spre modernizare, din perspectivă structurală, a gospodăriilor românești*. În intervalul 1977–1992 s-a produs și:

- diminuarea cu 190 mii (4,1%) a numărului clădirilor de locuit (4 692 în 1977), în totalul clădirilor înregistrate (4 492 mii în 1992);
- diminuarea masivă, cu 35,3%, a numărului clădirilor (de tip vilă) cuprinzând două sau mai multe locuințe;
- explozia modului de locuire în clădiri de tip bloc – creșterea a fost de 238,2%, de la 34 mii de clădiri, la 81 mii de clădiri;
- scăderea numărului clădirilor de locuit în cele mai multe județe, exceptând Covasna, Gorj, Harghita, Maramureș, Prahova, Satu Mare, Suceava, unde numărul clădirilor a crescut comparativ cu anul 1977;
- numărul de blocuri a crescut odată cu populația urbană, în toate județele, creșteri de peste patru ori înregistrându-se în Buzău, Botoșani, Dolj, Satu Mare, Sălaj și Vrancea; în anul 1992, grade mai ridicate de urbanizare se înregistrau în Municipiul București, Cluj, Brașov, Prahova, Sibiu, Iași, Timiș (CNS, 1994).

Tabelul nr. 3

Dinamica indicatorilor de bază ai gospodăriilor populației din România între anii 1992, 2011

Indicator	2011	1992	2011/1992
Numărul populației stabile	20 121 641	22 810 035	88,20%
Densitatea locuitorilor pe kmp.	79,9	95,7	84,01%
Numărul gospodăriilor populației	7 086 717	7 288 676	97,22%
Număr mediu de persoane pe o gospodărie	2,66	3,07	86,64%
Numărul clădirilor	5 117 940	4 491 565	113,95%
Numărul locuințelor	8 458 756	7 659 003	110,44%
Numărul camerelor de locuit	22 168 000	18 847 496	117,61%
Suprafața camerelor de locuit – mii m.p.	333 349,0	258 518,3	128,95%
Suprafața locuibilă pe o locuința – m.p.	46,7	33,8	138,20%
Suprafața locuibilă pe o persoană – m.p./b>	20,2	11,5	175,65%

Sursa: 2012, <http://www.infotravelromania.ro/recensamant.html>; RL, 02.02.2012, <http://www.romanalibera.ro/actualitate/eveniment/recensamant--7-1-milioane-de-gospodarii-si-8-4-milioane-de-locuinte---rezultate-provizorii-252257>.

DIMENSIUNILE ȘI COMPOZIȚIA GOSPODĂRIILOR ÎN ȚĂRILE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

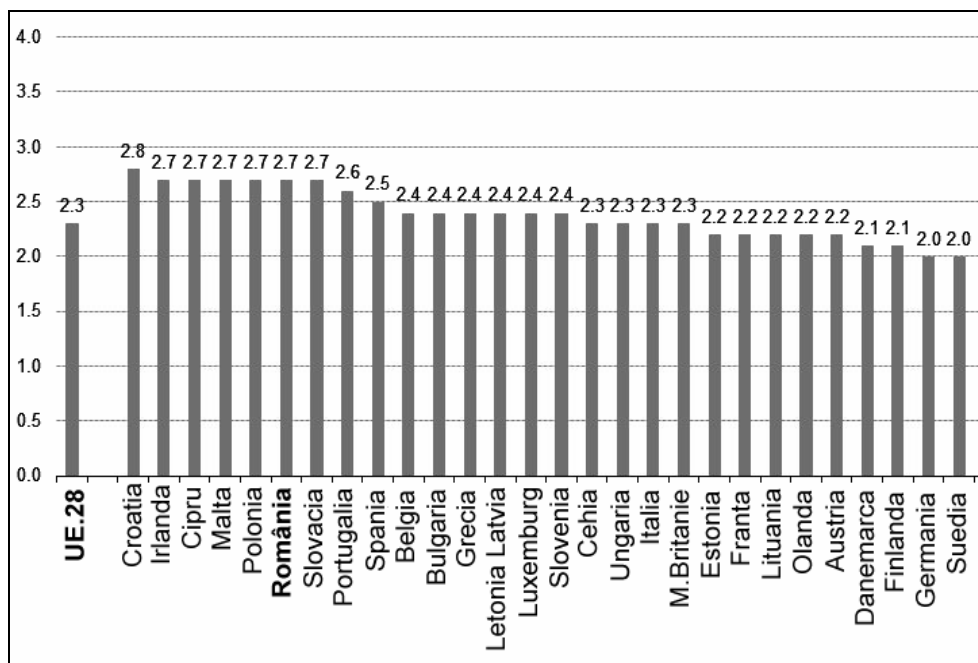
Țările membre ale UE se diferențiază semnificativ în funcție de dimensiunea și compoziția gospodăriilor.

În UE-28, mărimea medie a gospodăriei era de 2,3 membri în anul 2014, cele mai numeroase gospodării înregistrând o medie de 2,8 membri pe gospodărie (în Croația), România înregistrând în medie 2,7 membri pe gospodărie. Cele mai puțin numeroase

gospodării s-au înregistrat în Suedia și Danemarca (cu o medie de 2,0 membri pe gospodărie fiecare).

Graficul 1

Mărimea medie a gospodăriei în UE-28 (numărul mediu de persoane în gospodării private), în anul 2014

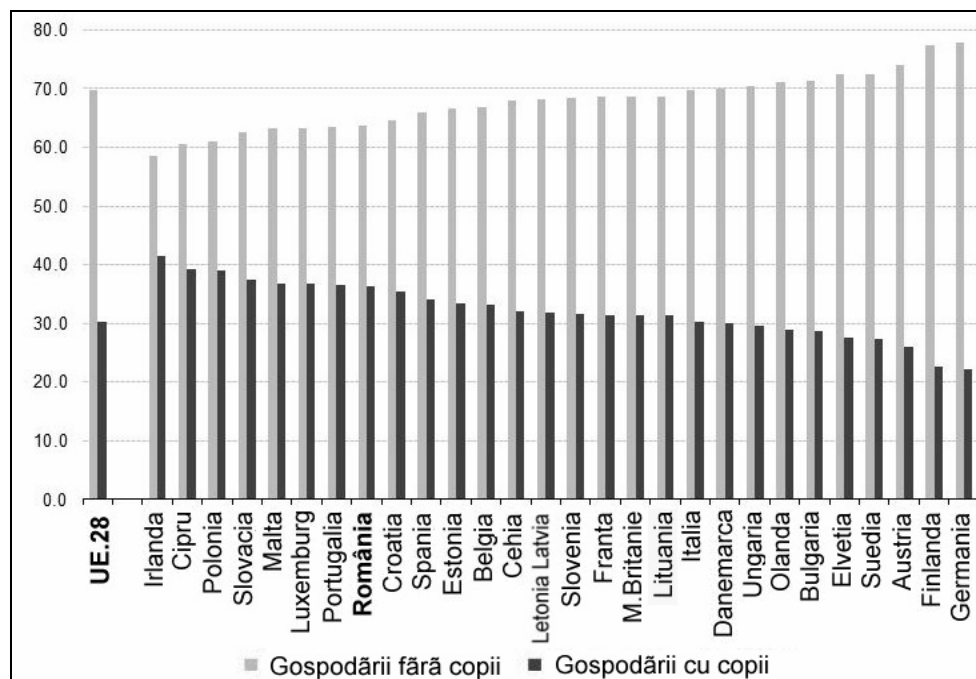
Sursa: Household composition statistics, 2014, Eurostat, 2016.

La nivelul mediei UE-28, în anul 2014, 30,3% din populație trăia în gospodării având în îngrijire copii. Cea mai mare pondere a gospodăriilor de acest tip se înregistra în Irlanda (41,5%), aceasta fiind urmată de Cipru (39,4%) și de Polonia (38,9%), cele mai mici ponderi ale familiilor cu copii înregistrându-se în Germania (22,1%) și în Finlanda (22,6%).

Cel mai frecvent tip de gospodărie la nivelul UE-28, în anul 2014, era cel format dintr-o persoană singură (32,7%). În gospodăriile cu mai mult de un adult, cel mai frecvent tip de gospodărie era cel constituit din doi adulți fără copii dependenți – 24,7%, următorul tip de gospodărie ca frecvență fiind cel de doi adulți cu copii – în total 44 milioane de gospodării, în anul 2014, adică 20,1% din totalul gospodăriilor private. La nivelul UE-28, România se remarcă prin ponderi relativ scăzute ale gospodăriilor formate din adulți singuri fără copii, adulți singuri cu copii, dar și prin ponderea ceva mai ridicată a gospodăriilor atipice cu copii.

Graficul 2

Populație (%) din UE-28, în gospodării private, cu sau fără copii, în 2014

Sursa: *** Household composition statistics, 2014, Eurostat, 2016.

Tabelul nr. 4

Gospodării private după compoziția gospodăriei, 2014,
(număr de gospodării în mii, pondere tip de gospodărie în %)

Țara	Total gospodării (mii)	Adult singur cu copii	Adult singur fără copii	Cuplu cu copii	Cuplu fără copii	Alte tipuri de gospodării cu copii	Alte tipuri de gospodării fără copii
UE-28	216 126,0	4,5	32,7	20,2	24,7	5,6	12,3
Germania	39 713,0	3,8	40,3	15,2	28,7	3,1	8,9
Franța	28 090,5	6,1	34,9	21,9	25,5	3,6	7,1
Regatul Unit	28 076,0	7,2	31,4	19,5	26,3	4,6	10,9
Italia	25 767,6	2,8	33,1	21,5	19,7	6,0	16,9
Spania	18 328,9	3,5	25,0	23,3	21,8	7,3	19,1
Polonia	13 927,6	3,7	22,2	23,3	22,4	11,8	16,5
Olanda	7 592,4	4,3	36,5	21,8	29,4	2,9	5,2
România	7 470,2	2,5	27,4	20,6	19,3	13,2	17,0
Belgia	4 651,8	5,7	28,3	22,3	27,3	5,2	11,2
R. Cehă	4 606,9	4,7	30,0	22,8	25,5	4,6	11,4
Suedia	4 590,9	6,3	47,9	19,5	22,2	1,7	2,5

Tabelul nr. 4 (continuare)

Grecia	4 344,5	1,8	30,2	21,1	24,2	4,7	18,0
Ungaria	4 129,7	3,1	32,7	18,7	21,3	5,9	16,3
Portugalia	4 062,6	4,3	20,9	23,9	23,8	8,4	18,7
Austria	3 768,2	3,0	37,0	17,2	23,9	5,7	13,1
Bulgaria	2 759,9	2,8	26,5	17,4	25,5	8,5	19,2
Finlanda	2 595,0	1,6	40,3	19,0	31,7	2,0	5,4
Danemarca	2 360,0	8,3	42,5	19,9	23,9	1,8	3,7
Slovacia	1 837,1	3,4	21,8	22,8	20,9	11,2	19,8
Irlanda	1 707,2	6,3	22,1	28,9	20,9	6,3	15,4
Croația	1 518,9	2,0	24,5	19,5	18,0	14,0	22,0
Lituania	1 308,9	6,6	36,2	17,6	18,0	7,1	14,5
Slovenia	862,3	2,7	32,8	22,2	20,4	6,6	15,2
Letonia	830,3	5,7	32,2	16,2	17,7	10,0	18,3
Estonia	561,1	6,8	35,6	21,5	21,4	5,1	9,6
Cipru	290,2	3,7	29,9	25,8	23,3	8,8	17,4
Luxemburg	224,6	4,5	34,3	27,4	22,1	4,8	6,9
Malta	150,0	3,2	19,0	23,8	21,3	9,9	22,9

Sursa: Household composition statistics, 2014, Eurostat, 2016.

Dacă în ierarhia mărimii populațiilor europene România ocupă locul al șaptelea, în cea a numărului de gospodării, ocupă locul al optulea în UE-28, locul șapte fiind ocupat de Olanda – țară cu o populație mult mai mică decât România, dar al cărei grad de atomizare a structurilor sociale (care semnifică un nivel mai avansat de modernizare și urbanizare a societății) este mult mai accentuat decât cel din România.

ASPIRAȚIA SPRE AUTONOMIE ECONOMICĂ ȘI INDEPENDENȚĂ PERSONALĂ – IMPACT MAJOR ASUPRA STRUCTURII GOSPODĂRIILOR

Datele prezentate în continuare provin din recensămintele aplicate asupra populațiilor europene și gospodăriilor efectuate în anul 2011 și se referă la unele caracteristici demografice vizând imigrația în UE din exterior, dar și mișcările migratorii din interiorul UE, evoluția numărului gospodăriilor și formarea diferitelor tipuri de unități familiale. Evoluția structurilor demografice constituie un factor fundamental al schimbării sociale. În anul 2014, se înregistrau 507 milioane de persoane cu reședința obișnuită în UE-28, adică puțin peste 7% din populația totală a lumii, de aproape două ori mai puțin decât în urmă cu aproximativ cinci decenii (Eurostat, 2016).

Structura și profilul populației UE s-au schimbat masiv, datorită fertilității mai scăzute, evoluției tipologiei formării familiilor, aspirației generațiilor mai tinere de a avea o mai mare autonomie economică și independență personală, schimbărilor intervenite la nivel rolurilor sociale ale genurilor, intensificării migrației și mobilității geografice și, nu în ultimul rând, a creșterii speranței de viață. Asemenea evoluții

demografice au dus la *schimbarea caracteristicilor familiilor și gospodăriilor populațiilor europene*, generând: scăderea dimensiunii medii a gospodăriilor, creșterea diversificării structurilor de tip familial, creșterea numărului de persoane care trăiesc singure, creșterea diferențelor între modul de viață actual și cel din urmă cu 5–6 decenii.

În deceniile viitoare, schimbările sociale din spațiul european vor avea loc pe fondul accentuării îmbătrânirii populației. Deși prognozele actuale arată că ritmul de creștere a populației din UE va încetini în următoarele decenii, gradul de incertitudine s-a mărit sensibil, pe fondul tendințelor de ieșire a unor populații din componența UE-28 (inițial Grecia, apoi Regatul Unit), dar și al accentuării trendurilor migrației internaționale din ultimii ani (migrația interregională, migrația în cadrul UE și migrația din țările terțe către UE). Politicile adoptate față de problema acceptării și integrării imigranților vor avea un rol decisiv, unii dintre imigranți aflându-se în căutarea unui nivel de trai mai bun, în timp ce alții sunt refugiați de război.

În anul 2011, aproape 32 de milioane de cetățeni străini trăiau în statele membre ale UE, cetățenii străini reprezentând 6,3% din totalul populației celor 28 de state. Aproximativ 60% dintre cetățenii străini care trăiau în statele membre UE erau cetățeni ai unui stat terț (cu alte cuvinte, din afara UE), în timp ce restul cetățenilor străini erau cetățeni ai altor state membre ale UE. Între statele membre UE au existat unele în care procentul cetățenilor străini în totalul populației a fost unul mai mare. De exemplu, în regiunea Kirde-Eesti s-a înregistrat cea mai mare proporție de cetățeni străini, din extremitatea nord-estică a Estoniei, unde cetățenii străini reprezentau aproape jumătate (46,0%) din numărul total al persoanelor cu reședința în zonă. Ponderea cetățenilor străini din Kirde-Eesti era de peste trei ori mai mare decât media la nivel național, aproape toți cetățenii străini (99,2%) fiind din Rusia. În Luxemburg, însă, ponderea cetățenilor străini în raport cu populația autohtonă era a doua ca mărime (42,7%), dar originea acestora era diferită, provenind din alte state membre ale UE – în proporție de 87,6% din totalul străinilor din Luxemburg.

În cadrul a patru regiuni ale UE ponderea cetățenilor străini în totalul populației s-a situat între 30–40%; acestea au fost: regiunea franceză de peste mări – Guyana (unde majoritatea cetățenilor străini erau din țări terțe); regiunea de vest și de sud ale Irlandei de Nord (unde cetățenii străini erau majoritar din state membre ale UE); în capitala belgiană – zona „Arrondissement De Bruxelles-Capitale”/ Arrondissement Van Brussel-Hoofdstad (în care majoritatea cetățenilor străini erau din alte state membre ale UE) și Fuerteventura (una dintre insulele Canare, în care cetățenii străini erau din țări terțe). Situații similare s-au înregistrat și în trei regiuni din Elveția – Genève, Basel-Stadt și Vaud – unde majoritatea cetățenilor străini veneau din statele membre ale UE.

Cetățenii străini au înregistrat ponderi ridicate în totalul populațiilor autohtone și în unele dintre orașele europene mari. În afară de capitala Belgiei, în șapte regiuni cu populații autohtone de peste un milion de persoane s-au înregistrat cetățeni străini în proporții de 20–30% din populația totală. Trei dintre aceste regiuni se află în Londra și în Inner London – West; Inner London – East; Outer London – West și

North West, una – la periferia Parisului (Seine-Saint-Denis), una în Viena, iar celelalte două în München și în Spania (Alicante). În Alicante și în Londra, o mică majoritate a cetățenilor străini era din statele UE. Dar mai mult de patru din cinci străini din Seine-Saint-Denis (81,4%) erau din state terțe, iar străinii din Viena (64,6%) și din München (59,8%) aparțineau unor state terțe. Mobilitatea forței de muncă în cadrul UE a fost determinată în mare măsură de oferta unor locuri de muncă și de diferențele salariale mari, inițial între statele membre din sudul și din nordul UE și, apoi, dintre state membre est și vest europene.

Criza financiară din 2009 a acționat în sensul reducerii mobilității forței de muncă, dar cu toate acestea, relativ puțini emigranți au revenit în țările de proveniență. Piețele locuințelor influențează masiv gradul de mobilitate a forței de muncă; țările unde costurile tranzacțiilor imobiliare sunt mari și mai dificil de realizat tind să rețină mai ferm cetățenii, deoarece acolo schimbarea reședinței este mai dificil de realizat; țările cu stoc mare de locuințe de închiriat și /sau cu costuri de tranzacții imobiliare mai reduse înregistrează o mobilitate mult mai ridicată. În jur de 6,4 % din populația UE-28 și-a schimbat reședința obișnuită în cele 12 luni anterioare recensământului din 2011. Proporția populațiilor care și-au schimbat reședința obișnuită, în anul 2010, a fost mai ridicată în Slovacia, Regatul Unit, Belgia, Danemarca, Franța, Portugalia, Finlanda și Suedia.

În orașele-capitală (îndeosebi în Londra, Madrid, Bratislava ș.a.) s-au înregistrat cele mai frecvente schimbări de domiciliu; în Bratislava, de exemplu, 30,7 % din populație și-a schimbat reședința. Generațiile mai tinere locuiesc mai frecvent în orașe și în jurul acestora, deoarece acolo sunt mai numeroase oportunitățile de educație și ocupare. Majoritatea persoanelor din UE și-au schimbat reședința obișnuită, unele în cadrul aceleiași regiuni. În jur de 56,6% din populația din UE-28 care și-a schimbat reședința obișnuită în interval de un an anterior recensământului din 2011, s-a mutat în cadrul aceleiași regiuni, cam o treime (34,3%) dintre cei care și-au schimbat reședința provenind dintr-o altă regiune a aceluiași stat membru. Mai puțin de una din 10 asemenea persoane (9,1%) era originară dintr-o altă țară.

O altă tendință europeană a reprezentat-o creșterea numărului de gospodării formate dintr-o singură persoană. Acest trend a rezultat din valorizarea propriei independențe de către un număr tot mai ridicat de persoane care doresc să locuiască singure, ori este consecința numărului mare de divorțuri sau separări, precum și a longevității în creștere a populației îndeosebi feminine, care își trăiește în singurătate ultimii ani de viață.

La începutul acestui deceniu, aproape o treime din totalul gospodăriilor din UE erau formate din persoane ce locuiau singure. În anul 2011, în UE-28, persoanele singure reprezentau cam o treime (31,4%) din totalul gospodăriilor. Asemenea gospodării se găsesc mai frecvent în urban și îndeosebi în orașele capitală. În anul 2011, toate statele multiregionale din UE, cu o excepție, înregistrau ponderi ale gospodăriilor de o persoană din capitală mai mari decât media națională. Aproximativ 12,9% din populația UE-28 erau persoane văduve sau divorțate, care nu s-au recăsătorit sau reangajat într-un parteneriat înregistrat (Eurostat, 2016).

MIGRAȚIA SPRE SPAȚIUL UE. ROMÂNIA – A 8-A ȚARĂ DE IMIGRAȚIE

Directoratul General pentru Migrație și Afaceri Interne este responsabil, în cadrul Comisiei Europene, de politicile europene privind migrația. Cetățenii din UE au libertate de mișcare în interiorul frontierelor UE. Cel puțin teoretic, politicile europene cu impact asupra migrației încurajează cererea și oferta forței de muncă în cadrul UE, centrându-se pe două zone principale: prevenirea migrației neautorizate și a angajării ilegale pe piețele muncii și promovarea integrării sociale a imigranților.

Iată câteva dintre cele mai importante directive ale UE adresate imigrației în context european:

- Directiva 2003/86/EC privind dreptul de reunificare a familiei;
- Directiva 2003/109/EC privind statusul rezidenților pe termen lung;
- Directiva 2004/114/EC privind admiterea studenților;
- Directiva 2005/71/EC privind admiterea cercetătorilor științifici în cadrul UE;
- Directiva 2008/115/EC privind revenirea imigranților ilegali în statele de origine;
- Directiva 2009/50/EC privind admiterea imigranților înalt calificați.

În anul 2005, Comisia Europeană a relansat dezbateră internațională pe tema regulilor de admitere a imigranților economici în cadrul UE, lansând *Green paper to managing economic migration* (COM(2004) 811 final, CE). În anul 2006 au fost adoptate prioritățile în domeniul combaterii ilegale a imigrației din cadrul UE (COM (2006) 402 final). În 2009, UE a adoptat Programul *Stockholm* care cuprinde un set de principii pentru dezvoltarea politicilor europene privind justiția (domeniul migrației fiind abordat în materie de drept internațional) și afacerile interne pentru perioada 2010–2014. În mai 2013, CE a publicat ‘EU Citizenship Report 2013’ (COM (2013) 269 final), care pune în discuție unele prevederi privind drepturile și oportunitățile de a obține cetățenia în țările europene. Comisia Europeană editează și o Agendă Europeană asupra Migrației (*European Agenda on Migration* (COM (2015) 240 final), CE, și raportul anual asupra migrației (*The European migration network annual report on immigration and asylum* (2014) cu privire la noile valuri de imigranți din Mediterana (13 mai 2015), CE.

Un total de 3,8 milioane persoane au imigrat în unul din statele UE-28 în anul 2014, și cel puțin 2,8 milioane emigranți au fost raportați că au rămas într-unul din statele membre UE. Aceste cifre însă nu indică întregul fenomen al migrației dinspre sau spre unul sau altul din statele UE. Între cele 3,8 milioane de imigranți au existat în jur de 1,6 milioane cetățeni ai unor state non UE, 1,3 milioane persoane cu cetățenie în diferite state UE, iar 870 mii persoane care au migrat spre un stat membru UE aveau deja cetățenie în acesta (întoarcerea nativilor născuți în altă țară) și aproximativ 12,4 mii de persoane fără țară (*stateless*).

Germania a raportat cel mai mare număr de imigranți – 884,9 mii, în anul 2014, aceasta fiind urmată de Regatul Unit cu 632 mii, Franța cu 339,0 mii, Spania cu 305,5 mii și Italia cu 277,6 mii persoane. Spania a raportat cel mai mare număr

de emigranți în anul 2014 – 400,4 mii, urmată de Germania cu 324,2 mii, Regatul Unit cu 319,1 mii, Franța cu 294,1 mii și Polonia cu 268,3 mii. Un număr de 15 state UE au raportat mai multă imigrație decât emigrație, dar în Bulgaria, Irlanda, Grecia, Spania, Croația, Cipru, Polonia, Portugalia, România, Slovenia și cele trei state baltice, numărul de emigranți a depășit cu mult numărul de imigranți. Luxemburg a înregistrat cea mai mare rată a imigrației în 2014 – 40 imigranți la 1 000 persoane, urmată de Malta – 21 imigranți la 1 000 persoane și Irlanda cu 15 imigranți la 1 000 persoane. Cea mai mare rată a emigrării s-a înregistrat în Cipru – 28 emigranți/1 000 persoane, urmată de Luxemburg – 20/1 000 și Irlanda cu 18/1 000.

Tabelul nr. 5

Imigrația din UE, după statul de rezidență anterior al imigranților, în anul 2014

Țara	Total imigranți	Cu rezidență anterioară în state UE		Cu rezidență anterioară în state non-UE	
	mii	mii	%	mii	%
Germania	884,9	468,3	52,9	406,1	45,9
Regatul Unit	632,0	286,8	45,4	345,2	54,6
Franța	339,9	133,0	39,1	207,0	60,9
Spania	305,5	112,7	36,9	192,7	63,1
Italia	277,6	79,2	28,5	198,4	71,5
Polonia	222,3	137,6	61,9	84,6	38,1
Olanda	145,3	76,0	52,3	68,0	46,8
România	136,0	101,3	74,5	29,4	21,6
Suedia	127,0	36,9	29,0	85,9	67,7
Belgia	124,8	72,1	57,8	46,2	37,0
Austria	116,3	69,6	59,9	41,9	36,1
Danemarca	68,4	32,4	47,4	35,5	51,9
Irlanda	67,4	33,7	50,0	33,7	50,0
Grecia	59,0	41,6	70,5	17,4	29,5
Ungaria	54,6	28,2	51,7	28,2	48,0
Finlanda	31,5	15,4	48,8	15,8	50,1
R. Cehă	29,9	16,3	54,6	13,6	45,4
Bulgaria	26,6	5,0	18,7	21,6	81,2
Lituania	24,3	16,0	66,0	8,2	8,8
Luxemburg	22,3	20,4	91,2	2,0	33,7
Portugalia	19,5	10,6	54,3	8,9	45,7
Slovenia	13,8	4,8	34,4	9,1	65,6
Croația	10,6	3,3	31,4	7,2	67,5
Letonia	10,4	5,8	55,9	4,6	44,1
Cipru	9,2	4,6	50,4	4,5	49,6
Malta	8,9	5,4	60,6	3,5	39,4
Slovacia	5,4	4,3	79,9	1,1	20,1
Estonia	3,9	2,1	54,2	1,8	45,8

Sursa: Immigration by previous country of residence, 2014 (1), Eurostat, 2014.

În anul 2014, ponderea imigranților nativi în state ale UE (1,8 milioane persoane în total), în numărul total de imigranți aferent fiecărei țări, care au migrat spre alte state din UE, a fost cel mai ridicat în România – 91%, dar a trecut de 50% și în Lituania – 80%, Estonia – 65%, Polonia – 57%, Letonia – 57%, Slovacia – 55%, Portugalia și Ungaria – câte 52%.

Imigrația totală în statele UE-28 din state non-membre a fost de 1,9 milioane persoane în anul 2014. Imigranții au fost în proporție de 53% bărbați și restul femei. Iar dacă la nivelul țărilor UE, vârsta mediană a populației era de 42 de ani, la 1 ianuarie 2015, vârsta mediană a imigranților a fost de 28 de ani.

La data de 1 ianuarie 2015, un număr de 34,3 milioane de oameni născuți în afara UE-28, trăiau în interiorul UE, iar 18,5 milioane de persoane care trăiau în UE erau născute într-un alt stat al UE decât cel de reședință. Dar numai în Ungaria, Irlanda, Luxemburg, Slovacia și Cipru, numărul imigranților născuți în alt stat al UE era mai ridicat decât numărul celor născuți în afara UE (Eurostat, 2014).

CONCLUZII

Evoluția structurilor demografice constituie un factor fundamental al schimbării sociale. În Europa (UE-28) anul 2014, se înregistrau 507 milioane de persoane cu reședința obișnuită în UE, adică puțin peste 7 % din populația totală a lumii, o proporție de aproape două ori mai mică decât în urmă cu aproximativ cinci decenii (Eurostat, 2016).

Prin aderarea a noi state la UE după anul 1990, populația din UE a crescut, deși în anii respectivi populația din UE-12 (Zona Euro) a avut tendințe de scădere. În ultimul deceniu însă, populația europeană a crescut mult mai intens pe seama migrației. Deși creșterea populației din UE pe seama migrației a început din anul 1992, aceasta a culminat în anul 2003, când migrația a dat 95% din creșterea totală a populației europene, după care creșterea din migrație a scăzut la 58% în anul 2009, revenind la nivelul de 95% în anul 2013.

La nivelul Uniunii Europene, decalajul dintre numărul născuților vii și numărul decedaților s-a îngustat continuu, îndeosebi prin scăderea numărului de născuți vii, începând din anul 1960. În România însă, numărul deceselor l-a depășit pe cel al născuților vii începând din anul 2013. Într-o situație similară s-au aflat și țări ca Germania, Italia, Bulgaria ș.a. România face parte (alături de Spania, Portugalia, Bulgaria, Grecia ș.a.) dintre cele 11 state europene în care populația totală a scăzut, în intervalul 2014–2015, România înregistrând cea mai accentuată scădere relativă a populației din UE-28 (-3,5 la 1 000 locuitori), după Bulgaria (-5,7 la 1 000 locuitori), spre deosebire de alte 16 state din UE-28, ca R. Cehă, Irlanda ș.a., unde populația a crescut.

În UE-28, mărimea medie a gospodăriei era de 2,3 membri în anul 2014, cele mai numeroase gospodării înregistrând o medie de 2,8 membri pe gospodărie (în Croația), România înregistrând în medie 2,7 membri pe gospodărie. La nivelul

mediei UE-28, în anul 2014, 30,3% din populație trăia în gospodării având în îngrijire copii. Cea mai mare pondere a gospodăriilor de acest tip se înregistrează în Irlanda (41,5%), Cipru (39,4%) și Polonia (38,9%). Cele mai mici ponderi ale familiilor cu copii s-au înregistrat în Germania (22,1%) și în Finlanda (22,6%).

La începutul acestui deceniu aproape o treime din totalul gospodăriilor din UE erau formate din persoane ce locuiau singure. În anul 2011, în UE-28, persoanele singure reprezentau cam o treime (31,4 %) din totalul gospodăriilor. Cel mai frecvent tip de gospodărie la nivelul UE-28, în anul 2014, era cel format dintr-o persoană singură (32,7%). În gospodăriile cu mai mult de un adult, cel mai frecvent tip de gospodărie era cel constituit din doi adulți fără copii dependenți – 24,7%, următorul tip de gospodărie ca frecvență fiind cel de doi adulți cu copii – în total 44 milioane de gospodării, în anul 2014, adică 20,1% din totalul gospodăriilor private. La nivelul UE-28, România se remarcă prin ponderi relativ scăzute ale gospodăriilor formate din adulți singuri fără copii, adulți singuri cu copii, dar și prin ponderea ceva mai ridicată a gospodăriilor atipice cu copii.

În UE-28, în ierarhia mărimii populațiilor, România ocupă locul al șaptelea, iar în cea a numărului de gospodării, locul al optulea, locul șapte fiind ocupat de Olanda – țară cu o populație mult mai mică decât România, dar al cărei grad de atomizare a structurilor sociale (care semnifică un nivel mai avansat de modernizare și urbanizare a societății) este mult mai accentuat decât cel din România.

Structura și profilul populației UE s-au schimbat masiv, datorită fertilității mai scăzute, evoluției tipologiei formării familiilor, aspirației generațiilor mai tinere de a avea o mai mare autonomie economică și independență personală, schimbărilor intervenite la nivel rolurilor sociale ale genurilor, intensificării migrației și mobilității geografice și, nu în ultimul rând, a creșterii speranței de viață. Asemenea evoluții demografice au dus la *schimbarea caracteristicilor familiilor și gospodăriilor populațiilor europene*, generând: scăderea dimensiunii medii a gospodăriilor, creșterea diversificării structurilor de tip familial, creșterea numărului de persoane care trăiesc singure, creșterea diferențelor între modul de viață actual și cel din urmă cu 5–6 decenii.

Fenomenul îmbătrânirii populațiilor europene va crea fondul dominant al schimbării sociale ce se va produce în spațiul european al deceniilor viitoare. Prognosticele actuale arată că ritmul de creștere naturală a populației din UE se va încetini în următoarele decenii, dar caracterul imprevizibil al fluxurilor migratorii internaționale, ca urmare a iminenței unor conflicte din diverse zone ale lumii, relativizează orice predicție. În plus, unele tendințe de ieșire a unor populații din componența UE-28 (inițial Grecia, apoi Regatul Unit) măresc incertitudinea. Reglementările adoptate în privința imigranților vor avea un rol decisiv asupra schimbării sociale din spațiul european, inclusiv din România, care este a 8-a țară de imigrație din UE-28.

Un total de 3,8 milioane persoane au imigrat în unul din statele UE-28 în anul 2014, și cel puțin 2,8 milioane emigranți au fost raportați că au rămas într-unul din

statele membre UE. În cele 3,8 milioane de imigranți au existat în jur de 1,6 milioane cetățeni ai unor state non UE, 1,3 milioane persoane cu cetățenie în diferite state UE din care au emigrat. Germania a raportat cel mai mare număr de imigranți – 884,9 mii, în anul 2014.

În România, în prezent sunt aproximativ 7,089 milioane de gospodării și peste 8,4 milioane de locuințe, potrivit datelor RPL 2011 (INS). Din totalul populației stabile, 99,1% (18 878 mii persoane) trăiește în cele 7 087 mii gospodării, revenind în medie 2,66 persoane pe o gospodărie (266 persoane la 100 gospodării). Restul de 165 mii de persoane au fost înregistrate în spații colective de locuit ori sunt persoane fără adăpost. Mai mult de jumătate din gospodării și din numărul de persoane din componența acestora sunt rezidente în urban. Populația majoritară din 16 județe locuiește în municipii și orașe (Hunedoara, Brașov și Constanța). Cele mai mici ponderi ale gospodăriilor din urban se află în județele Giurgiu, Dâmbovița și Teleorman.

Dimensiunea medie a unei gospodării era mai mică în urban – 2,53 persoane/gospodărie – comparativ cu cea din rural – 2,83 persoane/gospodărie. Dimensiunea medie a unei gospodării era mai mare în județele Ilfov – 3,10 persoane/gospodărie, în Dâmbovița, Giurgiu, Bistrița, Maramureș, Suceava – între 2,93–2,82 persoane/gospodărie. Cel mai mic număr mediu de persoane pe o gospodărie se regăsește în Municipiul București – 2,39 persoane/gospodărie, dar gospodării mai mici există și în județele Neamț și Hunedoara – 2,50 persoane/gospodărie. Cu excepția județului Sălaj, dimensiunea medie a gospodăriei așa cum am arătat este mai mică în municipii și orașe decât în comune (RPL 2011).

În intervalul 1977–1992 (ani în care au fost efectuate RPL în România), s-au înregistrat unele schimbări semnificative în profilul sociodemografic și economic al gospodăriilor românești – numărul gospodăriilor crescând cu 9,3%. Numărul gospodăriilor formate dintr-o singură persoană a început să crească sensibil (cu 34,1%, încă din 1977. În intervalul respectiv s-a înregistrat și un declin al gospodăriilor de cinci sau mai multe persoane (–6,1%).

În intervalul 1977–2002 numărul gospodăriilor românești a crescut continuu, chiar și după 1990, când deși numărul total al populației a scăzut abrupt, prin creșterea numărului de gospodării cu componență scăzută, numărul total al gospodăriilor a continuat să crească. După anul 2002, însă, până în 2012, prin accentuarea fenomenului de emigrație și continua scădere a natalității, numărul de gospodării s-a redus, totuși, cu 4,3%.

Deși numărul populației stabile din România a scăzut *în intervalul 1992–2011*, cu 11,8%, numărul locuințelor a crescut cu peste 10%, numărul camerelor de locuit a crescut cu 17,6%, iar suprafața camerelor de locuit a crescut cu aproape 13%, în condițiile în care numărul de gospodării ale populației a scăzut cu 2,78%. Din perspectiva suprafeței locuibile/persoană, condițiile de viață s-au ameliorat, aceasta crescând cu 2,7 m.p. Ponderea populației urbane din România a înregistrat o scădere de la 54,3% în anul 1992 la 52,7% în anul 2002. Până în anul 2011 însă, ponderea populației din urban s-a restabilit la valoarea aferentă anului 1992.

BIBLIOGRAFIE

- CNS, *Recensământul Populației și Locuințelor*, din 7 ianuarie 1992, vol. III, Clădiri, locuințe, gospodării, 1994.
- Comisia Europeană, *EU Citizenship Report 2013*, (COM(2013) 269 final), CE, 2013.
- Comisia Europeană, *European Agenda on Migration* (COM(2015) 240 final), CE, 2013.
- Comisia Europeană, *Green paper to managing economic migration* (COM(2004) 811 final, CE), 2005.
- Comisia Europeană, *Regulamentul CE nr. 1201 din 2009 al Comisiei Europene*, CE, 2009.
- European Commission, *Statistical Annex of European Economy*, SPRING 2016, Directorate-General for Economic and Financial Affairs, 2016.
- European Commission, *The European migration network annual report on immigration and asylum*, CE, 2014.
- Eurostat, *Being young in Europe today – living conditions*, *Statistics explained*, 2015, disponibil online la http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_living_conditions.
- Eurostat, *Căsătorii și rata nupțialității în anii 2000–2013 în România*, *Statistics explained*, 2015, disponibil online la http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Căsătorii_și_rata_nupțialității_în_anii_2000-2013_în_România.png. INS, *Anuarul Statistic al României 1991–2015*, București, 2015.
- Eurostat, *Demographic balance*, 2014 (thousand), 2014, disponibil online la [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Demographic_balance_2014_\(thousand\)_YB15_II.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Demographic_balance_2014_(thousand)_YB15_II.png).
- Eurostat, *Household composition statistics*, 2014, 2016, disponibil online la http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Household_composition_statistics.
- Eurostat, *Housing cost overburden rate by tenure status*, 2014, (% of population), 2015.
- Eurostat, *Housing Statistics, Overcrowding rate*, 2014 (% of specified population), *Statistics explained*, 2015.
- Eurostat, *Immigration by previous country of residence*, 2014⁽¹⁾, 2014, disponibil online la [http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/File:Immigration_by_previous_country_of_residence_2014_\(%C2%B9\)_YB16.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/File:Immigration_by_previous_country_of_residence_2014_(%C2%B9)_YB16.png).
- Eurostat, *Severe housing deprivation*, 2013 and 2014⁽¹⁾ (% of population), *Housing statistics*, *Statistics explained*, 2015.
- Eurostat, *Statistici demografice la nivel regional*, *Statistics explained*, 2016, disponibil online la http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Population_statistics_at_regional_level/ro.
- INS, *Recensământul General Agricol*, decembrie 2002–ianuarie 2003, București, 2003.
- INS, *Recensământul populației și locuințelor*, 18 martie 2002, București, 2002.
- INS, *Recensământul populației și locuințelor 2011*, București, 2013, disponibil online la <http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/pliante%20statistice/04-recensamantul%20populatiei.pdf>.
- Popa, D., *Recensământul populației, rezultate definitive: Populația stabilă a României este de 20 121 641 persoane, cu un milion mai mare decât o arătau rezultatele preliminare/ Alți cel puțin 727 000 de români sunt plecați în străinătate/ Avem 245 400 persoane analfabete*, 4 iulie, Hot News.ro, 2013, disponibil online la http://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-15122357-recensamantul-populatiei.htm.
- ONU, *Fondul ONU pentru Populație*, ONU, 2006.
- Stan, F., *Avertisment din partea ONU: Populația România scade îngrijorător*, 01 August 2015, romaniatv.net, 2015, disponibil online la <http://www.romaniatv.net/avertisment-din-partea-onu-popula-ia-romania-scade-ingrijorator-236410.html>.
- UNFPA, *Cartea Verde a Populației*, UNFPA, 2006.
- <http://www.infotravelromania.ro/recensamant.html>, RI online, 02 februarie 2012 <http://www.romaniatv.net/actualitate/eveniment/recensamant--7-1-milioane-de-gospodarii-si-8-4-milioane-de-locuinte---rezultate-provizorii-252257>.

The modernization of the dominant way of life, in the context of the continuous change of the global society and economy, strongly influenced the structuring of the European households, during the last 2-3 decades. Romanian society has been influenced in this direction too, even if, in some aspects, in a different manner in comparison with the European context. An important effect of the European process of social modernization was the rising of the households number. This thing is not valuable for Romania, where the number of households decreased, in spite of the rising numbers of buildings and houses. The migration phenomenon played a decisive role in the European and world changing, Romania becoming a country of massive emigration. However, many signs of way of life modernization appeared in Romania too, for instance, the rising number of the one member households. But as regards education, Romania seems to be back in the history, registering again 245 400 persons affected by illiteracy (in 2011).

This article creates a proper framework for understanding social changes, starting from some objective social indicators concerning the dynamics of Romanian households during the last two decades. Such an approach might contribute to the better informed decisions of the public policy makers.

Keywords: *population, social change, cultural identity, national specific, modernization.*

Primit: 17.04.2017

Acceptat: 29.05.2017